

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2013. május 21.

BELÜGYI RENDÉSZETI ISMERETEK

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

Általános tudnivalók

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A szaktanár csak a megoldási útmutatóban megfogalmazott válaszelemeket fogadhatja el. Az ettől eltérés elfogadhatóságára a részletes megoldási útmutatóban utalás található. Az itt feltüntetett pontozási előírásokat is pontosan be kell tartani!

A vizsgázó egyes feladatra kapott pontszámát a feladatok alatt található – a maximális pontszámot feltüntető melletti – téglalapba kell írni. Kérjük, a szaktanár ügyeljen a részpontszámok pontos összeadására!

I. Az egyszerű, rövid választ igénylő feladatok javítása, értékelése

A feladatok értékelése a következő szempontok alapján történik

- Rossz vagy hiányzó válasz esetén 0 pontot kell adni.
- Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani, az összes elem megjelölése esetén a válaszra 0 pontot kell adni. Ha egy feladat meghatározza a válaszelem(ek) számát és a vizsgázó ennél többet jelöl meg, akkor az elért pontszámot csökkenteni kell a többletválaszok számával. A feladatokra 0-nál kevesebb pont nem adható.
- Azoknál a feladatoknál, amelyeknél meghatározott számú válaszelemet kell felsorolni, és a vizsgázó ennél többet ír, akkor a válaszokat a beírás sorrendjében kell értékelni. A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható. Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad.
- A kiváló megoldások esetében sem lehet a megjelölt maximális pontnál többet adni.

EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. Elérhető pontszám 5 pont

Eredete vagy jellege szerint: Civilizációs, ezen belül társadalmi eredetű

Megjegyzés: a pont már akkor is jár, ha a civilizációs katasztrófa megnevezést használja.

- Helye, kiterjedése szerint: Helyi
- Hatáserőssége, hatásintenzitása szerint: Relatív
- Tér- és időkoordinátái szerint: Dinamikus
- Időparamétere szerint: Gyors

2. Elérhető pontszám 6 pont

A - 4.; B - 1.; C - 5.; D - 2.; E - 3.; F - 6.

3. Elérhető pontszám 5 pont

A b) Országos Rendőr-főkapitányság

B c) Nemzeti Védelmi Szolgálat

C a) Vezetője irányítja a megelőző védelmi feladatok ágazati végrehajtását.

D a) A vezetés a vezető által tudományosan megalapozott vezetési ismeretek és módszerek tudatos alkalmazásával – a változó környezeti feltételek között – a szervezet rendszerjellegű működtetése.

E b) A területileg illetékes rendőri szerv vezetőjének kinevezésével kapcsolatosan.

4. Elérhető pontszám 5 pont

- a) A rendőr jogkörében eljárva köteles **intézkedni / intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni**, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve illet a tudomására hoznak.

Megjegyzés: a „/” jellel elválasztott megoldások bármelyike elfogadható, nem szükséges a norma szövegszintű ismerete.

- b) A **titoktartási kötelezettség** alól törvény vagy törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály rendelkezése, ennek hiányában magántitok esetében az érintett adhat felmentést.
- c) A rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzá fordulónak – a titoktartási kötelezettség megtartása mellett – a tőle elvárható **felvilágosítást** megadni.
- d) A rendőr a feladata ellátása során **igazoltathatja** azt, akinek a személyazonosságát a törvényben megjelölt célból kell megállapítani.
- e) A ruházat átvizsgálását - halaszthatatlan eset kivételével - az intézkedés alá vonttal **azonos nemű** személy végezheti.

5. Elérhető pontszám 6 pont

- A 2. szakszervezet
 B 1. a hivatásos szolgálati viszony felső korhatárát
 C 3. alapszabadság
 D 1. alapilletményt
 E 2. lefokozás
 F 3. határozatlan időre

6. Elérhető pontszám 3 pont

- A Katasztrófavédelem – Technikai eszközök – szolgálati járművek
 B Katasztrófavédelem – Technikai eszközök – vegyi és sugárvédelmi eszközök
 C Rendőrség – Technikai eszközök – biztonságtechnikai és őrzésvédelmi eszközök

7. Elérhető pontszám 3 pont

- A A porosz-francia modellt illetve a két állam bármelyikének megnevezése elfogadható
 B A Magyar Királyi Csendőrség
 C Az állami vezetés által irányított, erősen centralizált, a vezetői állományánál a politikai megbízhatóság, lojalitás fontosabb volt, mint a szakmai ismeretek színvonala. Irányítása elsősorban a politikai hatalomtól függött.

Megjegyzés: A C részkérdésnél aláhúzással jelöltük a lényeges jelzőket, ha a vizsgázó válaszában ezek szerepelnek, akkor a válasz elfogadható. A megadottak mellett elfogadható más jellemző is, ha az a kérdés megválaszolása szempontjából megfelelő. Pont csak akkor adható, ha a válaszban szereplő legalább három jellemző helyesen szerepel.

8. Elérhető pontszám 5 pont

Állítás	Igaz	Hamis
18. életévét be nem töltött személlyel szemben nem lehet szabálysértési elzárást alkalmazni.		X
A tanúvallomást megtagadhatja az, aki magát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná, az ezzel kapcsolatos kérdésben.	X	
Tárgyi bizonyítási eszköznek nevezzük a büntetőeljárásban azt a dolgot is, amely a bűncselekmény nyomait hordozza.	X	
A pénzbüntetés legkisebb összege nem lehet kevesebb 30 napi tételnél, egy napi tétel nem lehet kevesebb 2500 Ft-nál.		X
A pénzbírság kiszabható legkisebb összege nem lehet kevesebb 10.000 Ft-nál.		X

9. Elérhető pontszám 3 pont

1994. évi XXXIV. tv. a rendőrségről	30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról
rendőri intézkedések	C
A	a szolgálati kutya alkalmazásának módozatai
a rendőrség feladatai	B

10. Elérhető pontszám 7 pont

- Alany: **1. aki**
- Elkövetési magatartás: **2. sérti**
- Bűnösség: **7. gondatlanságból**
- Elkövetési tárgy
 - Dolog: -
 - Személy: **4. védekezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen személy**
- Eredmény: **6. életveszélyt vagy halált**
- Szituációs elemek
 - Hely: -
 - Idő: -
 - Mód: **5. különös kegyetlenséggel**
 - Eszköz: -
- Speciális alany: -
- Motívum v. célzat: **3. aljas indokból vagy célból**

11. Elérhető pontszám 8 pont

- A c)** Mielőtt telefonálna, működtetni kezdi gépjárműve vészvillogóját és igyekszik felmérni a balesetet szenvedett személyek számát, állapotát.
- B c)** 2., 1., 3.
- C**
- a) Az 1. számú utas: Mivel a jármű kigyulladás nem fenyeget, az utast **megmozdítani nem szabad**, mivel nem tudhatjuk, milyen belső sérülései vannak. Az arcán látható sérülések azonnali ellátást nem igényelnek, az **alkarján látható vágott seb esetében vérzéscsillapításra van szükség**, mely egy **steril kötéssel** vagy **nyomókötéssel** – a gépjármű egészségügyi dobozának felhasználásával – elvégezhető.
- b) A 2. számú utas: Állapota azért tekinthető a legsúlyosabbnak, mivel **sokkos állapotban van**. Ez a helyzet a keringés összeomlásához és a sérült halálához is vezethet. A **sokktaleanítás során** – mivel nem tudhatjuk, milyen nem látható

sérülései keletkeztek – óvatosan a gépjárműben az ülés hátrahajtásával fekvő helyzetben kell elhelyezni, és a lábát - amennyire lehetséges - meg kell emelni a szív szintje fölé, hogy keringése helyreálljon. A felületes karcos sérülései nem igényelnek helyszíni ellátást.

- c) A 3. számú utas: A vélhetően súlyos kézsérülése ellenére állapota a legstabilabbnak tekinthető. A kézsérülés vélhetően törés vagy ficam, ellátása során rögzítő kötést vagy sánt kell alkalmazni, mely megakadályozza a végtag további elmozdulását.

Megjegyzés: a C részkérdés esetében vastagítással jelöltük a kötelező válaszlelemeket, és aláhúzással azokat a szakkifejezéseket, melynek a válaszban megjelenhetnek. Ha a vizsgázó az elvárt válaszlelemeket helyesen alkalmazza, a válasz elfogadható akkor is, ha a megfogalmazás vázaltszerű, vagy csak a kötelező válaszlelemeket tartalmazza. Pont akkor adható, ha helyesen megnevezi az ellátandó sérülést, illetve az ellátás módját.

12. Elérhető pontszám

4 pont

- b) A foglalkozás szabad megválasztásának joga.
- e) A véleménynyilvánítás szabadsága.
- f) A szabad gyülekezés és egyesülés joga.
- g) A választójog.

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

A SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK JAVÍTÁSA, ÉRTÉKELÉSE

A javítás megkönnyítése érdekében a megoldásban vastagítással emeltük ki azokat a fogalmakat, melyeket a válasz kidolgozása során mindenképpen elvárunk a vizsgázótól, mert azok a tartalmi kifejtés és a szaknyelv alkalmazása szempontjából is lényegesek.

Aláhúzással jelöltük azokat a szövegrészeket, melyek a megadott részkérdések és szempontok összefüggéseit fogalmazzák meg.

A szöveges feladatok értékelése

A szöveges, kifejtendő feladatokra 80 pont adható, amit úgy kell vizsgaponttá alakítani, hogy a II. részre adott pontszámot kettővel kell osztani. Ha az osztás törtszámot eredményez, akkor felfelé kell kerekíteni.

A feladatok értékelése a következő szempontok alapján történik:

- helyes feladatmegoldás,
- szaknyelv alkalmazása,
- logikus felépítés,
- megszerkesztettség, nyelvhelyesség.

1. A helyes feladatmegoldás értékelése

A helyes feladatmegoldás során a vizsgázónak minden feltett kérdésre válaszolnia kell minden megadott szempont figyelembevételével. A megadott szempontok között maga állíthat fel logikai sorrendet. Az értékelés során elsősorban tehát azt kell figyelembe venni, hogy a válasz milyen mértékben és mélységben tárja fel a problémát. Nem lehet szervesen különválasztani a logikus felépítéstől, hiszen fontos, hogy az egyes kérdések közötti logikai kapcsolatot is felismerje a tanuló. Ha a vizsgázó válaszában a javítási útmutatóban meg nem jelölt összefüggésre mutat rá, és az a feladat megoldás szempontjából értékelhető, arra is adható pont. Az értékelés során az alábbi tartalmi jegyekre kell koncentrálni:

- A részkérdések illetve szempontok kifejtése tartalmazza a szükséges szakkifejezésekkel a válasz valamennyi lényeges elemét;
- Az egyes részkérdések és szempontok közötti kapcsolatot megteremtve, a problémamegoldás során felismeri, és megválaszolja a fontos összefüggéseket;
- A tartalmi kifejtés során az egyes részkérdéseket a megadott szempontok szerint a szükséges mélységben fejti ki.

Amennyiben a feladatmegoldás értékelése 0 pont, akkor a feladat összértékelése is 0 pont kell, hogy legyen. A feladatmegoldás értékelése az alábbiak szerint történik.

Rövidebb kifejtést igénylő feladat	Komplex feladatok
9–10 pont akkor adható, ha a vizsgázó valamennyi részkérdésre a szükséges mértékben válaszolt, válaszában kapcsolatot teremt az egyes részkérdések között. A válaszában minden lényeges tanult szakkifejezést helyesen alkalmazza.	14–16 pont akkor adható, ha a vizsgázó valamennyi részkérdésre a megadott szempontoknak megfelelően a szükséges mértékben válaszolt. Válaszában kapcsolatot teremt az egyes részkérdések között. A válaszában minden lényeges tanult szakkifejezést helyesen alkalmazza.

6–8 pont akkor adható, ha a vizsgázó a rész-kérdések legalább felére a szükséges mértékben jól válaszolt, válaszában kapcsolatot teremt az egyes részkérdések között. A válaszban minden lényeges tanult szakkifejezést helyesen alkalmazza.	9–13 pont akkor adható, ha a vizsgázó valamennyi részkérdésre válaszol a megadott szempontok többségének érintésével. A válaszban minden lényeges tanult szakkifejezést helyesen alkalmazza.
3–5 pont akkor adható, ha legalább egy rész-kérdést teljes egészében kidolgozott, a többi kidolgozását megkezdte, és a válaszban vannak a fentieknek megfelelő értékelhető elemek.	5–8 pont akkor adható, ha a részkérdések, és a megadott szempontok legalább felét túlnyomó részt kidolgozta, a többi kidolgozását megkezdte, és a válaszban vannak a fentieknek megfelelő értékelhető elemek.
1–2 pont akkor adható, ha legalább egy rész-kérdést megválaszolt, vagy több kidolgozását is megkezdte, de a teljes, a kívánalmaknak megfelelő kifejtésig nem jutott el.	1–4 pont akkor adható, ha legalább egy rész-kérdést megválaszolt a hozzá kapcsolódó szempontok szerint, de a teljes, a kívánalmaknak megfelelő kifejtésig nem jutott el.
0 pont akkor adható, ha a vizsgázó egyáltalán nem válaszol a kérdésekre, illetve a válaszban nincsen értékelhető elem.	0 pont akkor adható, ha a vizsgázó egyáltalán nem válaszol a kérdésekre, illetve a válaszban nincsen értékelhető elem.

2. A szaknyelv alkalmazásának értékelése

A szaknyelv alkalmazása során figyelemmel kell lenni arra, hogy a vizsgázó a feladatok mindegyikében a már tanult ismereteiről ad számot, mely elképzelhetetlen a szakkifejezések pontos és odaillő használata nélkül. Fontos, hogy a javítási, értékelési útmutatóban megvastagítással kiemelt szakkifejezések a válaszban szerepeljenek. Az összesítés szempontjából az erre az értékelési szempontra adott 0 pont nem jelent összesített 0 pontot is egyben.

Rövidebb kifejtést igénylő feladat	Komplex feladatok
3–4 pont akkor adható, ha a vizsgázó a probléma megoldása során valamennyi lényeges szakkifejezést pontosan írja le, és helyesen alkalmazza. Következtetéseiben a hosszas kifejtést a helyesen alkalmazott szakkifejezésekkel pótolja.	6–8 pont akkor adható, ha a vizsgázó a probléma megoldása során valamennyi lényeges szakkifejezést pontosan írja le, és helyesen alkalmazza. Következtetéseiben a hosszas kifejtést a helyesen alkalmazott szakkifejezésekkel pótolja.
1–2 pont akkor adható, ha a probléma megoldása során a szakkifejezéseket csak kisebb mértékben alkalmazza, esetleg nem a pontos megnevezést használja, de az általa használt megnevezés utal a helyes kifejezésre.	3–5 pont akkor adható, ha a probléma megoldása során a szakkifejezéseket csak kisebb mértékben alkalmazza, esetleg nem a pontos megnevezést használja, de az általa használt megnevezés utal a helyes kifejezésre vagy azokat körülírja. 1–2 pont akkor adható, ha legalább néhány olyan fontos szakkifejezést tartalmaz a válasz, mely a feladat megoldása szempontjából lényeges.
0 pont akkor adható, ha a vizsgázó egyáltalán nem használ szakkifejezéseket még körülírással sem.	0 pont akkor adható, ha a vizsgázó egyáltalán nem használ szakkifejezéseket még körülírással sem.

3. A logikus felépítés értékelése

Mindkét feladattípus értékelése azonos módon történik, az e szempontra adott 0 pont nem jelenti azt, hogy az egész feladatmegoldás is 0 pontot ér.

3–4 pont akkor adható, ha a vizsgázó a probléma kifejtése során az egyes részkérdések közötti logikai kapcsolatot felismeri, és válaszában a szükséges mértékben levezeti. Emellett a megoldás során témátartó, a forrásokat logikus rendszerben alkalmazza.
1–2 pont akkor adható, ha a részkérdések kifejtése során válaszában eltér a megadott kérdések logikai sorrendjétől, de az egyes részkérdések között nem teremt logikai kapcsolatot, de az egyes válaszelemek között van felfedezhető logikai összefüggés.
0 pont akkor adható, ha a válasz csupán szavakból álló vázlat, így logikai összefüggésekre egyáltalán nem lehet következtetni.

4. A megszerkesztettség, nyelvhelyesség értékelése

Mindkét feladattípus értékelése azonos módon történik, a nyelvhelyesség szempontjából lényeges a szabatos, tagolt, igényes fogalmazás, valamint a szöveg megszerkesztettsége is, ugyanakkor a 0 pont ebben az esetben sem jelenti az egész feladat 0 pontos értékelését.

2 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló tagolt és szerkesztett szöveg.
1 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló szöveg.
0 pont akkor adható, ha a válasz csupán szavakból álló vázlat, így logikai összefüggésekre egyáltalán nem lehet következtetni.

Az általunk javasolt megoldásokban:

- vastagon szedett betűvel jelöltük a kötelező tartalmi elemeket, melyeknek meg kell jelenniük a megoldásban,
- aláhúzással jelöltük azokat a szakkifejezéseket, amelyeknek szerepelni kell a maximálisan értékelt megoldásban.

A megadott megoldási szempontoknak megfelelően minden megoldási javaslatot külön bekezdésben szerepeltettünk. Ez azonban nem jelent a feladat teljes megoldása során logikai sorrendet, az ettől való eltérés lehetséges.

A javaslattól eltérő, de az értékelési útmutatónak egyéb szempontból megfelelő tartalmi vagy logikai felépítésű válaszok is elfogadhatók!

13. Elérhető pontszám

30 pont

Az eset vizsgálatát a **büntetőeljárás** keretei között kell lefolytatni, mely a **nyomozással** veszi kezdetét. A nyomozást **határozattal kell elrendelni**, melyet a **nyomozóhatóság vezetője** hoz meg a **bűncselekmény gyanújának megállapításától számított három napon belül**. Amennyiben a késedelem az eljárás sikerét veszélyezteti, a nyomozást a határozat meghozatala előtt is meg lehet indítani, ekkor a határozatot utólag kell meghozni, de a **nyomozás az első – halaszthatatlan nyomozási cselekmény időpontjával veszi kezdetét**. Ebben az esetben a **szemle** lesz az első – halaszthatatlan – **nyomozási cselekmény**, melynek során fel kell kutatni, és össze kell gyűjteni a helyszínen található és a cselekménnyel összefüggő **nyomokat**, elváltozásokat, melyeket a büntetőeljárás során **tárgyi bizonyítási eszközként** használhatunk fel. A szemlén történeteket pontosan **dokumentálni kell**, egyrészt **jegyzőkönyvben**, másrészt **fénykép- és videofelvétel alkalmazásával**. A szemlét **bizottság** hajtja végre, melynek vezetője a helyszínre érkezéskor meghallgatja a **helyszínbiztosítást végző rendőrök** jelentését, és átveszi a helyszínt. A továbbiakban minden a bizottságvezető utasításai szerint történik. A bizottság tagjai a vezetőn kívül a **bűnügyi technikus** és a **nyomozókutya-vezető**. Szükség szerint a **bizottság** kiegészülhet **szakértőkkel**, illetve **szaktanácsadókkal**. Jelen ügyben **igazságügyi orvosszakértőnek** vagy **rendőrorvosnak** is részt kell venni a szemlén.

A szemle alapvetően két szakaszból áll, első az ún. **statikus szakasz**. Ennek keretében a helyszínt a feltaláláskori állapotában kell átvizsgálni, kerülni kell bármilyen változtatást, a tárgyak elmozdítását. A helyszín átvizsgálása a bejáratától kiindulva alulról – a talajtól – felfelé haladva történik. A felfedezett nyomokat ennek során is rögzíteni kell. A **második, ún. dinamikus szakaszban** kezdődik az aktív nyomkutatás, melynek során főként az eseménnyel összefüggésben elmozdított tárgyakat vizsgáljuk meg alaposabban.

A forrás alapján itt a Btk. 166. § (1) bekezdésébe **ütköző emberölés büntett minősített esetének gyanúja** állapítható meg. A helyszínen észlelt elváltozások, a holttestek állapota alapján **több emberen, különös kegyetlenséggel elkövetett emberölésről** lehet szó. Felmerülhet a **nyereségvágyból történő bűnelkövetés** is, melynek ellentmond, hogy az értékeket a tettes a helyszínen hátrahagyta.

A helyszínen észlelt elváltozások alapján **számos kriminalisztikai következtetés vonható le**. Elsősorban a szobában található általános rendetlenségre, a berendezési tárgyak megrongálására, szétdobálására, valamint az ölési cselekmény brutális voltára tekintettel **indulati cselekményre** kell következtetni, melyet akár **bosszú is motiválhatott**. Az anyagi **haszonszerzési célzat nem a legvalószínűbb, de teljességgel kizárni sem lehet**, mivel az értékek hátrahagyása azért is megtörténhetett, mivel az elkövetőket a sértettek segítségére sietők megzavarták, és távozniuk kellett. **Következtetések vonhatók le az elkövetőre vagy elkövetőkre vonatkozóan is** a forrás alapján. Az elkövetési módot figyelembe véve, különösen a két sértetten látható elváltozások, a fiatalabb nő holttestének elrejtési módja **szokatlanul nagy erejű, erőszakos természetű elkövetőre** utal. A fiatalabb áldozatot vélhetően kézzel fojtották meg, a nyakon található sérülések elhelyezkedése alapján **az elkövető testméreteire is következtethetünk**. A tanúk **legalább két személy hangját hallották** az áldozatok szobájából, ami nem jelenti azt, hogy az ölési cselekményt is ketten hajtották végre, hiszen a tanúk szerint veszekedő hangokat hallottak. Azt viszont nem tudni, hogy min vagy miért veszekedtek. **Az elkövetőre vagy elkövetőkre ugyanakkor okvetlenül rákerültek a bűncselekmény nyomai**. A fiatalabb áldozat elrejtése során testük, **ruházatuk korommal szennyeződött**, az idősebb sértett torkának átvágása során **valószínűleg vérszennyeződés is kerülhetett testükre, ruházatukra**.

A forrásból számos tény hiányzik, melyek vizsgálatára a szemlének ki kell terjednie. Az elkövetők az ajtó felfeszítésekor már nem tartózkodtak a szobában. Távozásuk a bejárati ajtón nem volt lehetséges, mert akkor a behatoló zsandárokkal találkoztak volna. **Hogyan hagyták el a helyszínt?** Milyen módon vagy irányban volt lehetséges, milyen a többi nyílászáró állapota? **Hogyan és mikor jutottak be az elkövetők a házba?** Behatoltak vagy beengedték őket? Előbbi esetében hol a behatolás helye, utóbbi esetben ismerhették-e az áldozatokat? **Hogyan és mikor kerülhetett az idősebb áldozat a hátsó udvarban lévő feltalálási helyére?** A környezetében talált vér alapján akár ott is megölhették, a forrás nem tesz említést a szobában lévő nagyobb mennyiségű vérről, de az elkövetés lehetséges eszközét – egy véres borotvát – egy széken találják meg. Ugyanakkor vélhetően az idősebb áldozatot az elkövető vagy elkövetők bántalmazták a szobában, erre utal a kandalló párkányán talált kitépett, ősz hajcsomó.

Megjegyzés: Megoldásunk nem tartalmazza valamennyi lehetséges kriminalisztikai következtetést, ezért a válaszban olyanok is elfogadhatók, melyeknek logikai levezetése támaszkodik a forrásra, és az ott vázolt tényeken alapul.

14. Elérhető pontszám

30 pont

A nukleáris balesetek során a baleset bekövetkezésének helyétől, intenzitásától függően a lakosság sugárterhelése eltérő mértékű lehet. A legnagyobb külső sugárterheléssel a baleset helyszínének közvetlen környezetében kell számolni. A külső sugárterhelés a balesettől távolodva – amennyiben a meteorológiai viszonyok ezt nem befolyásolják – fokozatosan csökken. A külső sugárterhelés szempontjából legmeghatározóbb a gamma- és bétasugárzás, mely a szervezetre azonnali káros hatást gyakorol. Ugyancsak jelentős külső sugárterhelést eredményez a radioaktív kiszóródással szennyezett területen való tartózkodás is.

A belső sugárterhelés szempontjából a legmeghatározottabb a sugárfertőzött területről származó élelmiszerek és víz fogyasztása, illetve ha a felszíni és felszín alatti vízkészletbe jutott sugárszennyezett anyag az ivó- vagy öntözővíz készletbe jutva szennyezi az élelmiszerkészleteket.

A sugárszennyezés következményei ellen többféle védekezési módot kell alkalmazni, melyet a forrás is felsorol. Legfontosabb a sugárszennyezett területen tartózkodóknak a bőr- és légzésvédelmi eszközökkel történő ellátása a belső sugárterhelés csökkentése érdekében. Ezek között meg kell említeni a különböző légző maszkokat és álarcokat, melyek között a legnagyobb védelmet azok nyújtják, melyek oxigénpalackkal vannak ellátva. Az egész testet védő saválló ruházat is meglehetősen nagy védelmet nyújt, de a rárakódott por fokozhatja a külső sugárterhelést. A legegyszerűbben a köpenyként vagy lepelként viselt védőruházat vagy akár szükségesszükszerek pl. takaró, pokróc is alkalmazhatók, de ezek hatékonysága csekély. A külső sugárterhelés még megfelelő védőeszközök alkalmazásával sem csökkenthető korlátlanul. Ezek alkalmazási hatékonysága erősen függ a sugárzás intenzitásától, és a fertőzött területen eltöltött időtől.

Az első pillanattól kezdve jódprofilaxist kell alkalmazni, mely meggátolja, hogy a pajzsmirigyben radioaktív jód izotópok halmozódjanak fel, ezáltal csökkenti a szervezet belső sugárterhelését.

Amennyiben a terület emberi tartózkodásra alkalmatlanná vált, szükségessé válik a lakosság kimenekítése, illetve kitelepítése, melynek érdekében megfelelő elhelyezési körülményekről kell gondoskodni. Mindaddig, amíg ez lehetségessé válik, **gondoskodni kell**

a megfelelő óvóhelyi védelemről, ennek hiányában a lakosság saját lakóingatlanában történő elzárkóztatásáról.

Az óvóhelyek kialakítása többféleképpen lehetséges, **legbiztonságosabbak azok, amelyek megfelelő légtisztító rendszerrel és önálló vízellátó rendszerrel vannak ellátva**, így megakadályozva a szennyező anyagok bejutását. **Az elzárkózás során is elsősorban a radioaktív por bejutását kell megakadályozni**, ennek érdekében **a lakóingatlan nyílászáróit kell eltömíteni**, a kéményeket is le kell zárni. Ezzel a sugárzás intenzitásától és a benntartózkodók számától is függően 1-2 napig biztonságossá lehet tenni a területen tartózkodást. Kerülni kell a szabadban történő tartózkodást, különösen védőeszközök nélkül.

A kimenekítés vagy kitelepítés során **el kell végezni a sugárszennyezett területről kilépők dekontaminálását, sugármentesítését**. Ez a **védőeszközök** vagy **ruházat** mentesített ruházatra történő lecserélésével, és lemosással történik, utóbbit a **járművek, technikai eszközök** esetében is alkalmazni kell.

Elengedhetetlenül fontos, hogy **a mentesített területen megfelelő mennyiségű és minőségű élelmiszer- és ivóvíz-készlet álljon rendelkezésére**, és meg kell oldani ezek biztonságos tárolását, elhelyezését, elosztását.

A feladatok időbeni elosztásánál figyelembe kell venni a sugárzás nagyságát, és azt, hogy **a legnagyobb külső sugárterhelést okozó gamma- és béta-sugárzás viszonylag gyorsan veszít intenzitásából**. Ezidőre kell gondoskodni a lakosság óvóhelyi védelméről vagy elzárkóztatásáról. Ezt követően lehet megkezdeni a lakosság kimenekítését, illetve kitelepítését. Utóbbira természetesen a meteorológiai változások – elsősorban a széljárás, illetve várható csapadék – figyelembevételével már korábban is sor kerülhet. Az élelmiszer- és vízkészlet összegyűjtése folyamatosan történhet, de biztonságba helyezéséről haladéktalanul gondoskodni kell.

15. Elérhető pontszám

20 pont

A **terepen** történő feladatok sikeres végrehajtásának elengedhetetlen feltétele, hogy **biztosan el tudjunk igazodni a terepen, helyeket és irányokat pontosan meg tudjunk határozni**. Mindezekhez **a tájékozódás szabályainak és módjainak ismerete szükséges**. A **tájékozódás végrehajtható úgy**, hogy az adott területen **egy helyben tartózkodunk**, ilyenkor a terepelemek helyzete az álláspontunkhoz képes nem változik, vagyis állandó. A **tájékozódás végrehajtható mozgás közben is**, ilyenkor az álláspontunkat állandóan változtatjuk, a terepelemek helyzete az álláspontunkhoz képest szintén folyamatosan változik. **A tájékozódás fontos szabálya, hogy egy pontot és egy irányt minden körülmények között azonosítani tudjunk**. Ezek a szabály mindenhol érvényes, akár **természetes**, akár **mesterséges tereptárgyak** vesznek körül bennünket.

A rendészeti szervek feladataikat változatos terepen, az év- és napszaktól függetlenül hajtják végre. A feladat végrehajtása előtt meg kell ismerni az adott területet. Erre nem minden esetben nyílik lehetőség helyszíni tanulmányozással. Ilyenkor a feladattól függő, **megfelelő méretarányú térképet** kell kiválasztani, mely a szükséges részletességgel ábrázolja a terepet. A feladat végrehajtás helyszínén, a terepen a szükséges pontosításokat el kell végezni, mert a térkép elkészítését követően bizonyos változások következhetnek be. Az adott területen új tereptárgyak (utak, hidak, házak, stb.) kiépítése történhetett, vagy lebontották azokat, illetve erdőket telepíthettek, vagy irthattak ki. Ezeknek a változásoknak a figyelmen kívül hagyása azt eredményezheti, hogy eltévedünk és a kitűzött célt nem tudjuk elérni. Ilyen esetekben **szabálysértéseket, bűncselekményeket nem tudunk megakadályozni**, nem tudjuk felkutatni a terepen **bajba jutott személyeket**, illetve a lakosságnak **nem tudunk megfelelő segítséget nyújtani**.

A terepen való gyors tájékozódást, álláspontunk, valamint a tereptárgyak egymáshoz viszonyított helyzetének meghatározását **megfelelő eszközök és segédeszközök biztosítják**. **A hagyományos eszközök között még mindig nagy jelentősége van a különféle méretarányú térképek alkalmazásának, melynek segítségével iránytű vagy tájéoló használatával jól tájékozódhatunk a terepen.**

A hagyományos térképek, valamint az iránytű és tájoló helyettesítésére **manapság már egyre inkább előtérbe kerül a különféle GPS alapú eszközök alkalmazása**. Ezek előnye, hogy **megfelelő digitális térképek alkalmazásával, előre beállított paraméterek alapján útvonaltervet is összeállítanak**, melyen akár hangutasításokkal is végignavigálják a felhasználót. **A tájékozódás megfelelő címadatbázis segítségével vagy akár megadott koordináták alapján is történhet**. Az eszközök előnye, hogy **legfeljebb 10-20 méteres eltéréssel képesek a helymeghatározásra, mely megfelel az 1:50.000 méretarányú térképek pontosságának**. A pontosságot ugyanakkor több tényező is befolyásolja, ilyenek a navigációs műholdak által sugárzott jelek vételi viszonyai, illetve az alkalmazott digitális térképek naprakészsége. Ugyanakkor meg kell említeni azt is, hogy **ezeknek az eszközöknek az energiaigénye korlátozott időtartamú használatot tesz lehetővé, illetve használhatóságuk függ a működtetéshez szükséges energia rendelkezésre állásától**.

Manapság **a különféle okostelefonok, táblagépek alaptartozékának számít a GPS-vevő, és egyre több navigációs alkalmazás telepíthető ezekre az eszközökre**. Ezek közül ki kell emelni a Google ingyenes, internet alapú térképes szolgáltatását.